

Myšlenka univerzální knihovny

148/ Už ve vyspělých starověkých kulturách s rozvinutým písemnictvím se objevuje problém orientace v rostoucím množství zaznamenaných informací (dokumentů). Zpočátku měla tato encyklopedická myšlenka motivaci osobně prestižní – takový smysl mělo zřejmě vytvoření proslulé královské knihovny v Ninive asyrským králem **Aššurbanipalem** (asi 668 – 638 př. Kr.). Snahou prosadit encyklopedickou myšlenku bylo zřejmě vedeno i vytvoření slavné **Alexandrijské knihovny**, v níž se za vlády řeckého rodu **Ptolemaiovců** (305 – 30 př. Kr.) soustředilo údajně na 700 000 svitků děl tehdejší helenistické kultury.

V období novověku se snahy prosadit encyklopedistickou myšlenku stále víc zaměřují na oblast vědy. Projevuje se např. v názorech německého filosofa a posledního polyhistora a knihovníka – na svou dobu vynikající knihovny ve Wolfenbüttelu – **Gottfrieda Wilhelma Leibnize** (1646 – 1716).

148-149/ Francouzští encyklopedisté se pak pokusili ve druhé polovině 18. Století soustředit tehdejší poznání ve slavném díle s příznačným názvem *Encyklopedie čili naučný slovník věd, umění a řemesel* (1751).

149/ Francouzský filosof **Auguste Comte** (1798 – 1857) prohlašoval, že jediným způsobem, jak čelit důsledku nezdravé specializace ve vědě, je vytvořit jednotnou soustavu věd.

Po **Konrádu Gesnerovi** (1514 – 1565) a jeho díle *Bibliotheca universalis* (1545), jež bylo pokusem o univerzální bibliografii, stávalo se stále více zřejmé, že je nad síly jednotlivce pořídit byt' jen soupis stále rostoucí světové literární produkce.

Teprve v r. 1895 vznikl v Bruselu z iniciativy dvou belgických právníků – **Paula Otleta** a **Henri Lafontaine** – *Mezinárodní bibliografický ústav* s úkolem zachytit ve světovém měřítku veškerou světovou literární produkci. Záměr po téměř 40letém vyčerpávajícím úsilí ztroskotal. Nicméně tato snaha přinesla některé cenné výsledky a zkušenosti: **Mezinárodní desetinné třídění** (MDT), *Mezinárodní federaci pro dokumentaci* (FID) a posléze poznání, že bez výpočetní a telekomunikační techniky jde o úkol stěží zvládnutelný.

... nová egyptská Alexandrijská knihovna jako knihovna všech kultur, které se kdy vyskytly v oblasti Středoziemního moře.

K problému univerzálního jazyka

150/ V evropském středověku byla univerzálním jazykem středověká *latina*. Spisovná latina definitivně dožila v 7. stol. Teprve koncem 10. stol. se ustálila nová spisovná norma středověké latiny, která se stala jazykem církevním, uměleckým a odborným. Ve 14. a 15. stol. humanisté oživilo latinu klasického římského období. Vznikla tak *latina humanistická*. Později latina ustoupila národním jazykům.

V 16. a 17. stol. začaly sílit snahy o vytvoření univerzálního vědeckého jazyka. Pokoušeli se o to zejména **Francis Bacon** („jazyk zkušenosti“), **René Descartes** („jazyk matematický“) a také **J. A. Komenský** (myšlenka *pansofie*). Myšlenka *mathesis universalis* (jednotné vědy s univerzálním jazykem) zaujala i **G. W. Leibnize**, jenž proslul tím, znovuobjevil dvojkovou soustavu, známou již před 3–5 tisíci lety v Číně.

V 19. stol. se pak začaly vytvářet umělé jazyky jakožto mezinárodní pomocné jazyky. Mezi ně patří zejména *volapük* (1879 – 1880, Švýcar **J. M. Schleyer**), *esperanto* (1887, varšavský lékař **L. L. M. Zamenhof**), *interlingua* (1903, italský matematik **G. Peano**) aj.